

PLAN RADA ZA RAZDOBLJE 2014.

1. UVOD

Osnovna je djelatnost Instituta za arheologiju znanstvena u području humanističkih znanosti u polju arheologije, odnosno u granama prapovijesne, antičke, srednjovjekovne i novovjekovne arheologije, odnosno pratećim disciplinama.

Institut kao javna znanstvena ustanova, u okviru svojih ustrojbenih jedinica, provodi temeljna znanstvena istraživanja od strateškoga nacionalnog interesa za Republiku Hrvatsku. Program Instituta sastoji se od programa trajne znanstvene djelatnosti, ugovornih znanstvenih projekata, kolaborativnih programa te programa izdavačke i promidžbene djelatnosti vezane uz arheologiju.

Djelatnost Instituta obuhvaća:

- sustavna temeljna znanstvena istraživanja u području humanističkih znanosti, u polju arheologije i to proučavanje prapovijesnoga, antičkoga, srednjovjekovnog i novovjekovnog razvoja na prostoru Republike Hrvatske kao i njegovo interpretiranje unutar europskog konteksta, poglavito istraživanjem izvorišta nacionalne povijesti;
- organiziranje sustavnih arheoloških te interdisciplinarnih znanstvenih istraživanja na iskazljivim nalazištima;
- sustavno objavljivanje rezultata temeljnih znanstvenih te interdisciplinarnih istraživanja, poglavito u obliku publiciranja znanstvenih radova i knjiga u Republici Hrvatskoj i inozemstvu; dio rezultata temeljnih znanstvenih istraživanja objavljuje se i na web stranici Instituta (www.iarh.hr);
- organizaciju međunarodnih i tuzemnih znanstvenih kongresa i okruglih stolova na polju arheologije;
- oblikovanje kompleksne slike arheološke topografije prostora Republike Hrvatske te izrada baza podataka (nalazišta, nalaza i sl.) koje su dostupne na web stranici Instituta za arheologiju;
- razrada teorije i metodologije arheologije kao znanstvene discipline i njihova primjena u organizaciji i suradnji Instituta za arheologiju i srodnih znanstveno-nastavnih ustanova u Republici Hrvatskoj i inozemstvu;
- suradnju s visokoškolskim obrazovanjem u izvođenju studijskih programa u preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom studiju;
- suradnju sa srodnim znanstvenim i visokoškolskim ustanovama u inozemstvu u provedbi znanstvenih istraživanja na polju arheologije te interdisciplinarnih istraživanja na području humanističkih znanosti, odnosno na ostalim područjima znanosti;
- oblikovanje, ustroj i razrada *ARHINDOKS*-a (*ARHeološkog INformatičkog DOKumentacijskog Središta*) kao središnje baze podataka o evidenciji arheoloških nalazišta;
- uspostavljanje arheološke te interdisciplinarne mreže znanstvenika iz Hrvatske i inozemstva;
- poštivanje primjene visokih etičkih mjerila u arheološkim i komplementarnim istraživanjima;
- knjižničarsko-dokumentacijsku djelatnost;

- popularizaciju rezultata znanstvenih arheoloških istraživanja.

Financijska sredstva za rad Instituta za arheologiju osiguravaju se iz: sredstava državnoga proračuna Republike Hrvatske; sredstava proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave; vlastitih prihoda ostvarenih na tržištu od istraživačkih projekata, izrade elaborata i ekspertiza; nakladničke djelatnosti; Hrvatske zaklade za znanost; Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

2. NAZIV PROGRAMA

Geneza i kontinuitet materijalne kulture Hrvata (1970685)

Opis programa

Znanstveni program nastavak je dosadašnjeg znanstveno istraživačkog rada na sagledavanju materijalne i duhovne ostavštine populacija kontinentalne i sjeverno-primorske Hrvatske tijekom prapovijesnih, antičkih, srednjovjekovnih i novovjekovnih razdoblja. Osnovna je pretpostavka da se provedbom ciljanih temeljnih te interdisciplinarnih istraživanja geneze i kontinuiteta razvitka kultura tijekom prapovijesnog i protopovijesnog razdoblja može spoznati nastanak, razvoj, kontinuitet/diskontinuitet, društvena slojevitost i mobilnost populacija južnopanonskog prostora. U istraživanju geneze i kontinuiteta započinje se s proučavanjem nastanka najstarijih zemljoradničkih kultura neolitika i eneolitika, koje slijede istraživanja materijalne ostavštine brončanodobnih zajednica. Protopovijesno razdoblje posljednjeg tisućljeća prije Krista obilježile su mnogobrojne zajednice čija materijalna ostavština pokazuje njihov kontinuirani razvoj od kasnoga brončanog doba. Migracija i naseljavanje keltskih zajednica krajem 4. st. pr. Krista i njihova simbioza s autohtonim zajednicama oblikovala je etnički zemljovid kontinentalne Hrvatske i južne Europe. Izradom topografije antičkog arheološkog nasljeđa Hrvatske objedinjuju se podaci o graditeljskom nasljeđu urbanog i ruralnog karaktera, antičkoj cestovnoj mreži i limesu. Istraživanja antičkih gradova i naselja obuhvatilo bi protopovijesna i antička naselja i gradove. Na sjeverohrvatskom Primorju i Gorkom kotaru obraditi će se antički obrambeni sustav i naselja zaleđa. Temeljne pretpostavke o zakonitostima u razvitku ruralnih naselja i fortifikacijskih sustava tijekom srednjovjekovnog razdoblja biti će nastavkom znanstvenih istraživanja u sjevernoj Hrvatskoj. Nove znanstvene spoznaje doprinjet će rekonstrukciji načina života stanovništva u okviru srednjoeuropskog kulturnog kruga.

Hrvatsko srednjovjekovno arheološko nasljeđe u europskom kontekstu (5.- 17. st.) (1970677)

Opis programa

Program je usmjeren prema srednjovjekovnom arheološkom nasljeđu Hrvatske u rasponu od 5. do 17. st. Program nastoji temeljnim i primijenjenim istraživanjima prokurti u srednjovjekovno arheološko nasljeđe kontinentalnog i sredozemnog

dijela Hrvatske i nastaviti s temeljnim proučavanjima važnog segmenta hrvatskog identiteta, hrvatske nacionalne arheologije u kontekstu i sučeljavanju sa sinkronim nasljeđem Europe. Program se nastavlja na dosadašnje rezultate istraživanja više bitnih vremenskih i kulturnih horizonata u rasponu od kasne antike i seobe naroda do kasnog srednjeg i ranog novog vijeka. Program se dotiče čovjekovog utjecaja na urbanu baštinu, očuvanje povijesnih i prirodnih prostora i spomeničkih cjelina, odnosno kulturne tradicije hrvatskog sredozemnog i kontinentalnog prostora. Temelji se na međunarodnoj i međuregionalnoj suradnji u okviru koje će se razviti međuinstitucionalna suradnja znanosti i visokoškolskog obrazovanja. Hipoteze programa sadržane su u nastojanju dosezanja znanstvene kompetentnosti hrvatske srednjovjekovne arheologije, kao i uspostavljanja trajnih mostova intenzivne suradnje s vrhunskom europskom znanosti. Važnost programa višeznačna je s obzirom na sadržaj nasljeđa i široki vremenski raspon kojega predstavlja u relacijama Europe i obogaćenju sveukupne arheološke slike o hrvatskom srednjovjekovnom kulturnom identitetu. Programom će se prikupiti opća temeljna dokumentacija o nalazištima srednjovjekovnog razdoblja u Hrvatskoj koja daju jedinstvene podatke o načinu, uvjetima i kvaliteti života u srednjovjekovnoj Hrvatskoj. Metode provjere rezultata usporedba s već objavljenim arheološkim i bioarheološkim podacima te međusobna korelacija između prikupljenih arheoloških, povijesnih i bioarheoloških podataka.

Zakonske i druge pravne osnove

Sve zakonske i druge podloge na kojima se zasnivaju programi Instituta za arheologiju temelje se na usvojenim te ugovorenim programima kako s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, tako i s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske te nizom proračunskih korisnika - županija, gradova i općina diljem Hrvatske. Riječ je o zakonskim podlogama (Ustav RH, Zakon o proračunu, Zakon o izvršavanju državnog proračuna, Zakon o znanosti i visokom obrazovanju i Statutu Instituta za arheologiju) koje su od brojnih lokalnih samouprava prepoznate kao mogućnost znatnog kulturno-povijesnog predstavljanja.

Ishodište i pokazatelji na kojima se zasnivaju izračuni i ocjene potrebnih sredstava za provođenje programa i projekata

Ishodište i pokazatelji za izračun i ocjenu potrebnih sredstava za provođenje programa u planskom razdoblju utemeljeni su u vrsnoći priloženih izvješća o istraživanjima u okviru znanstvenih projekata odobrenih od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

CILJEVI PROVEDBE PROGRAMA U 2014. I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI KOJIMA ĆE SE MJERITI OSTVARENJE TIH CILJEVA

CILJ 1.: Sustavna temeljna znanstvena istraživanja

Obrazloženje

Poduzimanje sustavnih temeljnih znanstvenih istraživanja u cilju prikupljanja novih spoznaja koje se neposredno koriste pri proširenju sveukupne slike o kulturno-povijesnom naslijeđu Hrvatske. Nastavit će se s opsežnim arheološkim istraživanjima te obilascima prostora Hrvatske, posebice u područjima koja su predmetom znanstvenih i ugovornih projekata.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Temeljno znanstveno istraživanje	Arheološko iskopavanje			20	22	24

CILJ 2.: Znanstvena valorizacija

Obrazloženje

Znanstvena valorizacija temeljnih znanstvenih istraživanjama putem obrade pokretne arheološke građe i izrada temeljne dokumentacije. Predviđeno je interdisciplinarno vrednovanje arheoloških nalaza, uz primjenu modernih metoda i analiza koje su relevantne i uspješno provjerene u istraživanjima, a što rezultira izradom znanstvenih radova, izlaganjima na znanstvenim skupovima u Republici Hrvatskoj i inozemstvu, organizacijom međunarodnih znanstvenih skupova i okruglih stolova, kao i postavljenjem tematskih izložbi i radom na stalnim muzejskim postavima.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Izrada znanstvenih radova	Znanstveni rad			15	18	24

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Izlaganja na znanstvenim skupovima	Izlaganje			10	12	14

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Organizacija znanstvenih skupova i okruglih	Znanstveni skup i okrugli stol			2	3	4

	stolova						
--	---------	--	--	--	--	--	--

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Postavljanje tematskih izložbi	Izložba			2	3	4

CILJ 3.: Nakladnička djelatnost

Obrazloženje

Nakladnička djelatnost Instituta za arheologiju nastavlja se u svrhu kontinuiteta objavljivanja najnovijih znanstvenih spoznaja i približavanja istih najširim krugovima akademske zajednice. Predviđaju se novi naslovi monografskih djela, redovitost naklade časopisa te kataloga vezanih uz provedena sustavna arheološka istraživanja.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Znanstvena monografija	Knjiga			3	4	5

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Publiciranje časopisa i zbornika	Publikacije			3	4	5

CILJ 4.: Visokoškolsko obrazovanje

Obrazloženje

Sudjelovanje u visokoškolskom obrazovanju i to u dodiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj nastavi na Sveučilištima u Hrvatskoj provodit će se u planskom razdoblju, uz mogućnost proširenja uključenosti znanstvenih djelatnika u radu međunarodnih ustanova.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Predavanja na visokoškolskim ustanovama	Predavanje			4	5	6

CILJ 5.

Obrazloženje: Znanstvena napredovanja

Noveliranje znanstvenih kadrova uključivanjem znanstvenih novaka te briga za unapređivanje u viša znanstvena zvanja postojećih djelatnika Instituta čime se osnažuje razvoj ljudskih potencijala Instituta.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj učinka	Stjecanje doktorata i izbori u viša znanstvena zvanja	Napredovanje			6	7	8

3. OPIS AKTIVNOSTI / PROJEKTA

U planskom razdoblju Institut za arheologiju potpisivanjem Ugovora s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta o Namjenskom višegodišnjem institucijskom financiranju znanstvene djelatnosti 2013.-2015. osigurao je dio potrebnih financijskih sredstava za provedbu temeljnih znanstvenih istraživanja. Ostatak potrebnih sredstava namjerava se osigurati apliciranjem te ostvarenjem znanstvenih projekata podupiranih od Hrvatske zaklade za znanost te osnivanjem Znanstvenog centra izvrsnosti što financijski podupire Agencija za znanost i visoko obrazovanje. Važan udio u financiranju temeljnih znanstvenih istraživanja te njihovo publiciranje predstavlja provedba Ugovornih projekata koji se ostvaruju s drugim proračunskim korisnicima (Ministarstvo kulture RH), zatim jedinicima lokalne uprave i samouprave (županije, gradovi, općine), javnim poduzećima (Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Plinacro) te ostalim gospodarskim subjektima.

Institut za arheologiju nastaviti će sa znanstveno-istraživačkim djelatnostima koje su utemeljene u dosadašnjim zapaženim postignućima, prepoznatim i u inozemnim znanstvenim krugovima, kako u terenskim istraživanjima, koja se neposredno uklapaju u ciljeve, strategiju i programe dugoročnog razvoja ustanove. Drugo važno uporište su, pored obogaćenja znanstvenih spoznaja, i neposredna postignuća koja se odnose na otkriće brojnih novih nepokretnih arheoloških nalazišta te prikupljanju, obradi, objavi i izlaganju arheološke građe iz svih razdoblja naše prošlosti. U planskom razdoblju predviđeno je daljnje realiziranje nakladničke djelatnosti koja je stekla visoku razinu afirmacije u međunarodnim znanstvenim krugovima. Na te ciljeve neposredno se nadovezuje nastojanje da se inozemni znanstveni krugovi putem organiziranja znanstvenih skupova i okruglih stolova upoznaju s bogatim slojevanjem kulturne prošlosti na prostoru Hrvatske.

HRVATSKA ZAKLADA ZA ZNANOST

Provedbom Istraživačkih i Uspostavnih istraživačkih projekata, financiranih od Hrvatske zaklade za znanost, nastavljaju se temeljna znanstvena istraživanja koja su usmjerena na definirane postavljene hipoteze koje se provjeravaju izvođenjem ciljanih arheoloških istraživanja te znanstvenom valorizacijom prikupljenih pokretnih arheoloških nalaza. Važan segment predstavlja prikupljanje i obrada temeljne znanstvene dokumentacije koja, uz interpretaciju rezultata istraživanja, čini osnovu proširenja znanstvenih spoznaja zbog kojih se projekti i poduzimaju. Povoljan ishod istraživanja osigurava se multi- te interdisciplinarnim pristupima koji podrazumijevaju aktivnu suradnju sa srodnim tuzemnim kao i inozemnim znanstvenim i visokoškolskim ustanovama. Implementacija rezultata projekata obogaćuje trenutne znanstvene dosege hrvatske i europske arheološke kulturne slojevitosti.

POKAZATELJI REZULTATA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj rezultata	Istraživački i uspostavni istraživački projekti	Projekti			2	3	4

ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI

Uspostavom Znanstvenog centra izvrsnosti, za koji se očekuje financijska potpora od Agencije za znanost i visoko obrazovanje, osigurava se višegodišnje temeljno i primjenjeno znanstveno istraživanje koje počiva na provedbi multi- te interdisciplinarnih istraživanja koja dovode do uspostave aktivne suradnje s drugim tuzemnim kao i inozemnim znanstvenim ustanovama. Prijavljeni znanstveni centar izvrsnosti izravno je usmjeren na istraživanje bogate antičke kulturne slojevitosti na prostoru Republike Hrvatske kao dijelu europskog antičkog zemljovida.

POKAZATELJI REZULTATA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj rezultata	Znanstveni centar izvrsnosti	Centar			1	1	1

SURADNJA S GOSPODARSTVOM

Institut za arheologiju uključen je u višegodišnja sustavna arheološka istraživanja koja se zasnivaju na jasnim dugoročnim znanstvenim sadržajima i ciljevima koji su u osnovi djelatnosti proračunskog korisnika, a promiču suradnju s gospodarstvom.

Tako je djelatnost Instituta za arheologiju usmjerena prema davanju usluga, tj. uslužnih „proizvoda“, posebice kada je riječ o zaštitnim arheološkim istraživanjima koja naručuje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, odnosno pojedine jedinice lokalne uprave ili samouprave ili javna poduzeća u vlasništvu Republike Hrvatske te drugi gospodarski subjekti. Rezultati istraživanja predstavljaju dio provedbe temeljnih istraživanja Instituta, a proizašle spoznaje vrijedan su doprinos znanstveno-istraživačkom radu. Istraživanja su popraćena ekspertnim vrednovanjem izvorne građe u što je uključena dokumentacijska, interdisciplinarna i konzervatorska obrada i izrada istraživačkih izvješća.

To se odnosi posebice na velike projekte Vlade Republike Hrvatske poput infrastrukturnih radova na Autocesti A5-Vc Belim Manastir-Osijek, A12 Sv. Helena-Gola, A13 Vrbovec 2-Terezino polje. Pored toga djelatnici Instituta obavljaju stručni nadzor nad infrastrukturnim radovima za potrebe izgradnje brzih cestovnih obilaznica. Ujedno, Institut je uključen u realizaciju ugovornih znanstveno-istraživačkih i arheološko-konzervatorskih projekata diljem Hrvatske, poput Starog grada Krapine, Plemičkoga grada Vrbovca, Malog Tabora, Torčeca, Virja, Kalniku, Dolini kod Nove Gradiške, Sv. Lovre u Crkvarima, Zvonimirovu, Novoj Bukovici kraj Slatine, Podgoraču, Galovu kraj Slavenskog Broda, Sotinu kod Vukovara, Crikvenici, Loparu na otoku Rabu. U suradnji s muzejskim ustanovama obavljaju se opsežna terenska arheološka rekognosciranja međurječja Drave, Dunava i Save te sjevernog dijela Hrvatskoga primorja.

POKAZATELJI REZULTATA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2014.	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.
Pokazatelj rezultata	Provedba zaštitnih istraživanja	Istraživanje			5	7	9

Ravnatelj Instituta za arheologiju:

dr. sc. Marko Dizdar